

Seletuskiri Vabariigi Valitsuse määruse „Töötuskindlustusmakse määrad 2012. aastal” eelnõu juurde

I Sissejuhatus

Määruse eelnõu esitatakse töötuskindlustusmakse määrade kehtestamiseks 2012. aastaks. „Töötuskindlustuse seaduse“ § 41 lõikest 4 tulenevalt kehtestab Vabariigi Valitsus kindlustatu ja tööandja töötuskindlustusmakse määrad hiljemalt jooksva kalendriaasta 1. detsembriks.

Eelnõu valmistas ette ja seletuskirja koostas Sotsiaalministeeriumi sotsiaalkindlustuse osakonna peaspetsialist Marina Jefrosinina (tel 626 9235; marina.jefrosinina@sm.ee).

Eelnõu juriidilise ekspertiisi tegi Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna nõunik Rene Lauk (tel 626 9329; rene.lauk@sm.ee).

II Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

„Töötuskindlustuse seaduse” § 41 lõike 3 alusel teeb Eesti Töötukassa (edaspidi *töötukassa*) nõukogu sotsiaalministri kaudu Vabariigi Valitsusele ettepaneku töötuskindlustusmakse määrade kehtestamise kohta hiljemalt jooksva kalendriaasta 1. novembriks.

Määrus kehtestatakse „Töötuskindlustuse seaduse“ § 41 lõike 4 alusel.

Töötukassa nõukogu 21. oktoobri 2011. a otsusega tehtud ettepaneku alusel kehtestab eelnõu 2012. aastaks kindlustatu töötuskindlustusmakse määraks 2% ja tööandja töötuskindlustusmakse määraks 1% „Töötuskindlustuse seaduse” §-s 40 nimetatud summadelt.

2009. aastal kehtestas Vabariigi Valitsus töötukassa nõukogu ettepanekul 2010. aastaks kindlustatu töötuskindlustusmakse määraks 2,8% ja tööandja töötuskindlustusmakse määraks 1,4% „Töötuskindlustuse seaduse” §-s 40 nimetatud summadelt. 2011. aastal säilitati 2010. aastal kehtinud töötuskindlustusmakse määrad.

Eelnõuga langetatakse 2012. aastaks 2011. aastal kehtivaid töötuskindlustusmakse määrasid.

Rahandusministeeriumi 2011. aasta suvise majandusprognoosi põhistsenaariumi kohaselt prognoositakse 2012. aastaks majanduskasvu taandumist 3,0%-ni. Töötuse määr 2011. aasta teises pooles jätkuvalt langes, kuid 2012. aasta esimeses pooles kasvab taas hüppeliselt. 2012. aasta keskmine töötuse määr kujuneb prognooside kohaselt siiski veidi madalamaks 2011. aasta töötuse määrast. 2012. aasta keskmiseks töötuse määraks prognoositakse 11,2%.

Töötuskindlustusmakseid laekub prognoosi kohaselt 2012. aastal 149,5 miljonit eurot.

Töötukassa oodatav netovarade väärtus on 2012. aasta lõpuks 396,5 miljonit eurot, millest I sihtfondis on 225,4 miljonit eurot, II sihtfondis 103,8 miljonit eurot ja reservkapitalis 43,5 miljonit eurot.

Töötuskindlustusmaksete laekumise prognoos

Töötuskindlustusmaksete laekumise prognoos põhineb töötukassa andmetel töötuskindlustusmaksete laekumise kohta, Rahandusministeeriumi andmetel riigikassasse

laekunud sotsiaalmaksu kohta ning Rahandusministeeriumi prognoosil sotsiaalmaksu laekumise kohta.

Töötuskindlustusmaksete laekumist planeeritakse 2012. aastaks 149,5 miljonit eurot.

Töötukassa tegevuskuludeks on 2012. aastal arvestatud 14,9 miljonit eurot.

Töötuskindlustushüvitiste sihtfondi väljamaksete prognoos

Töötuskindlustushüvitiste sihtfondi vahendeid kasutatakse töötuskindlustushüvitiste maksmiseks, sihtfondi vahendite paigutamise otseselt seotud tehingukulude ja tasude katmiseks, töötukassa tegevuskulude katmiseks ning eraldisteks reservkapitali.

Töötuskindlustushüvitiste kulu prognoosimisel on lähtutud töötuskindlustuse andmekogu andmetest kindlustatute ja töötuskindlustushüvitise saajate kohta, Eesti Statistikaameti andmetest Eesti keskmise palga kohta ning Rahandusministeeriumi suvise majandusprognoosi andmetest töötute arvu ja keskmise palga kohta.

Alates 2011. aasta märtsist on osadel kindlustatutel kindlustusstaaži juba vähemalt 111 kuud ja nad kvalifitseeruvad 360-päevasele hüvitisele.

Prognooside kohaselt jääb 2012. aastal 180-päevase hüvitise saajate keskmise palga ja Eesti keskmise palga suhe 2011. aastaga võrreldes samaks ehk on 73%. 270-päevase hüvitise saajate eelneva töötasu suhe Eesti keskmise palka veidi langeb, sest just sellest grupist liigub üha enam kõrgema palgatasemega inimesi 360-päevase hüvitise saajate rühma. Seega on prognooside kohaselt 270-päevase hüvitise saajate eelneva palga suhe Eesti keskmise palka aastakeskmiselt 90% ja 360-päevase hüvitise saajate palk moodustab aastakeskmiselt 115% Eesti keskmisest palgast.

Töötukassa prognooside kohaselt määratakse 34% töötuskindlustushüvitistest 180 päevaks ning hüvitise maksmise keskmiseks kestuseks kujuneb 121 päeva, 38% hüvitistest määratakse 270 päevaks ning hüvitise maksmise keskmine kestus on 173 päeva, 28% hüvitistest määratakse 360 päevaks ning hüvitise maksmise keskmiseks kestuseks kujuneb 229 päeva.

Töötuskindlustushüvitiste kuluks prognoositakse 2012. aastal 28,3 miljonit eurot ja hüvitise saajateks prognoositakse 13 878 isikut.

Koondamise ja töödandja maksejõuetuse korral makstavate hüvitiste sihtfondi väljamaksete prognoos

Koondamise korral makstavate hüvitiste kulu prognoosimisel on lähtutud töötuskindlustuse andmekogu andmetest koondamise korral kindlustushüvitise saajate kohta ja töötuskindlustushüvitise saajate kohta, Eesti Statistikaameti andmetest Eesti keskmise palga kohta ning Rahandusministeeriumi 2011. aasta suvise majandusprognoosi andmetest keskmise palga kohta.

Uut koondamishüvitist hakkas töötukassa määrama 1. juulist 2009. aastal ning on ilmnenu, et koondamishüvitise määramiste arv on jäänud esialgu tagasihoidlikuks. Töötukassa prognoosib, et 2012. aastal kujuneb koondamishüvitise saajate osakaal uutest töötuskindlustushüvitise saajatest mõnevõrra kõrgemaks, kui see on olnud alates uue hüvitise rakendumise algusest kuni tänaseni ning moodustab järgmisel aastal keskmiselt 36%.

Eeldatav koondatute arv, kellele töötukassa määrab hüvitise, peaks 2012. aastal ulatuma 5052 inimeseni ning koondamishüvitiste kulu on 6,5 miljonit eurot.

5–10aastase tööstaažiga koondamishüvitise saajate keskmine palk moodustab 94%, 10–20aastase staažiga hüvitisesaajate keskmine palk 96% ja üle 20aastase staažiga hüvitisesaajate keskmine palk 86% Eesti keskmisest brutopalgast. Koondamishüvitis moodustab 5–10aastase tööstaažiga koondamishüvitise saajatel ühe, 10–20aastase staažiga hüvitisesaajatel kaks ja üle 20aastase staažiga hüvitisesaajatel kolm keskmist kuupalka.

Tööandja maksejõuetuse korral makstavate hüvitiste kulu prognoosimisel on lähtutud töötuskindlustuse andmekogu andmetest pankrotihüvitise saajate ja hüvitise suuruse kohta, Eesti Statistikaameti andmetest keskmise palga ja majanduskasvu kohta ning Rahandusministeeriumi 2011. aasta suvise majandusprognoosi andmetest majanduskasvu ja Eesti keskmise palga kohta.

Majanduslangus on toonud endaga kaasa ettevõtete kasumi vähenemise ja suurendanud maksejõuetuks muutumise riski. Need muutused peegelduvad selgelt ka maksejõuetushüvitise määramise statistikas. Maksejõuetushüvitise saajate arv hakkas kiiresti kasvama 2008. aasta teisel poolel. 2009. aastal, kui majanduslangus süvenes, määrati maksejõuetushüvitis juba 6700 inimesele. 2011. aasta alguseks on maksejõuetushüvitise saajate arv vähenenud.

Töötukassa prognoosib, et 2012. aastal on hüvitisesaaja keskmine eelnev töötasu 87% Eesti keskmisest palgast ning hüvitise suurus on keskmiselt 2,65 hüvitisesaaja keskmist palka.

Eeldatavalt makstakse 2012. aastal tööandja maksejõuetuse puhul hüvitisi 2910 inimesele prognoositud summas 5,5 miljonit eurot.

Hüvitistelt makstava sotsiaalmaksu kuluks prognoositakse 2012. aastal 7,6 miljonit eurot.

III Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrusel puudub seos Euroopa Liidu õigusega.

IV Määruse mõjud

Eelnõuga kehtestatavad töötuskindlustusmaksed määrad tagavad 2012. aastaks vahendid „Töötuskindlustuse seaduse” alusel hüvitiste maksmiseks ning Eesti Töötukassa ülesannete täitmiseks. Eelnõuga kehtestatavad maksemäärad tagavad ka 2012. aastal töötukassa vabade vahendite mahu suurendamise, mis on vajalik töötuskindlustuse süsteemi jätkusuutlikkuse tagamiseks.

V Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Tulud 2012. a

Kindlustatute töötuskindlustusmaksed

eurodes

97 156 125

I sihtfondi kogutulu

79 261 711

Tööandjate töötuskindlustusmaksed

52 314 837

II sihtfondi kogutulu

42 367 768

Töötukassa kogutulu (I, II sihtfond, SK ja reserv)

156 242 629

*Sihtfondide kogutulu sisaldab varade paigutamise saadavat investeringutulu.

Kulud 2012. a

Töötuskindlustushüvitise sotsiaalmaksuta kulu

eurodes

28 313 721

I sihtfondi kogukulu

38 264 722

Koondamishüvitise sotsiaalmaksuta kulu	6 523 391
Maksejõuetushüvitise sotsiaalmaksuta kulu	5 547 164
Sotsiaalmaks hüvitistelt	7 664 067
II sihtfondi kogukulu	25 073 086
Töötukassa kogukulu (I, II sihtfond, SK ja reserv)	96 977 909

*Sihtfondide kogukulu sisaldab ka Töötukassa tegevuskulu ja varade paigutamise seotud kulu.

<u>Tulem 2012. a (jooksvate tulude-kulude vahe)</u>	eurodes
I sihtfond	40 996 990
II sihtfond	17 294 682
Sihtkapitali tulem	447 600
Reservi tulem	525 448
Aasta kogutulem (I, II sihtfond, reserv)	59 264 720

<u>Varade maht 2012. a</u>	eurodes
Netovara (I, II sihtfond, SK ja reserv)	396 524 589
Reserv	43 498 921
Vabad vahendid I sihtfondis	225 959 502
Vabad vahendid II sihtfondis	103 833 717
Sihtkapital	23 232 449
I ja II sihtfondi vabad vahendid kokku	329 793 219

VI Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2012. a.

VII Eelnõu kooskõlastamine

Määruse eelnõu esitatakse ministeeriumitele elektroonilisele kooskõlastamisele õigusaktide eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu.